

Glemte værk af Céline: Rå og uforfærdet om krigens rædsler

Louis-Ferdinand Céline, der levede fra 1894 til 1961, bliver ofte betragtet som en af de største franske forfattere i det 20. århundrede. Foto: Wikimedia

Bo Heimann
25.08.2023

KULTUR // BOGANMELDELSE – Den kontroversielle franske forfatter Louis-Ferdinand Céline er på alle måder uanstændig og for meget. “Han vælter foragtende og højt grinende alle pæne løgne om livet omkuld. Hos ham er der kun kynisk selvopretholdelsesdrift, illoyalitet, dyrisk liderlighed og død. Og enorm litterær virtuositet”, skriver Bo Heimann.

BOG: Krig

Forfatter: Louis-Ferdinand Céline

Oversat af Troels Hughes Hansen efter

Gyldendal, 170 sider. Udkom d. 24. august 2023

Louis-Ferdinand Célines forfatterskab ville ikke være sket i dag. Han er ikke kun politisk hvid-mand-hetero-ukorrekt, men tillige misogyn, racistisk og antisemitisk. Intet forlag ville formentlig entrere med ham i dag. Heldigvis står hovedværket, den

misanthropiske men litterært funklende *Rejse til nattens ende* fra 1932, som et uantasteligt dokument over første verdenskrigs rædsler.

Det var andre tider og godt for det. Censur har aldrig været godt for noget, og er der noget, **Céline** i øvrigt selv plæderer for, så er det netop at se den grimme og ildelugtende virkelighed lige i øjnene, så han skal udgives og læses – med al ovennævnte ondskab in mente.

Krig er et feberhedt og rablende testamente over det fortabte menneske, fuld af slang, ironi, talesprog og obsceniteter. Sort humor, dystopisk tænkning og grovheder en masse giver anledning til både at ryste på hovedet, smile, grimme sig og grine.

Vi begynder ved fronten i Flandern, hvor hovedpersonen vågner op med blod i munden. Såret. Han kan ikke mærke sin ene arm. ”Jeg så ikke så klart, og der lå et rødt skær over det hele. Hele min krop var splittet op i smådele.” Der er mudder overalt. Ved siden af ham sidder rotter og spiser af hans døde kammerater. Døden lugter. Han har hallucinationer. ”Hans indvolde gled ud af røven på ham og lå i et slimet spor over marken.” Eller også er det ikke hallucinationer. ”Hans kæft var helt flækket op i to, og underkæben hang og dinglede i to klamme kødstrimler.” Det larmer ustoppeligt inde i ham. ”Krigen er trængt ind i mit hoved,” klager han.

Han får sig dog slæbt i sikkerhed og ender på et hospital. Han er i slem forfatning. ”Der sidder maddiker i min arm, jeg kan se dem vride sig, jeg kan mærke dem.” Alt er ikke mindre trøstesløst dér. Heldigvis sætter sygeplejersken L’Espinasse sig på hans sengekant og river pikken af på ham. Lidt lys er der i mørket trods alt.

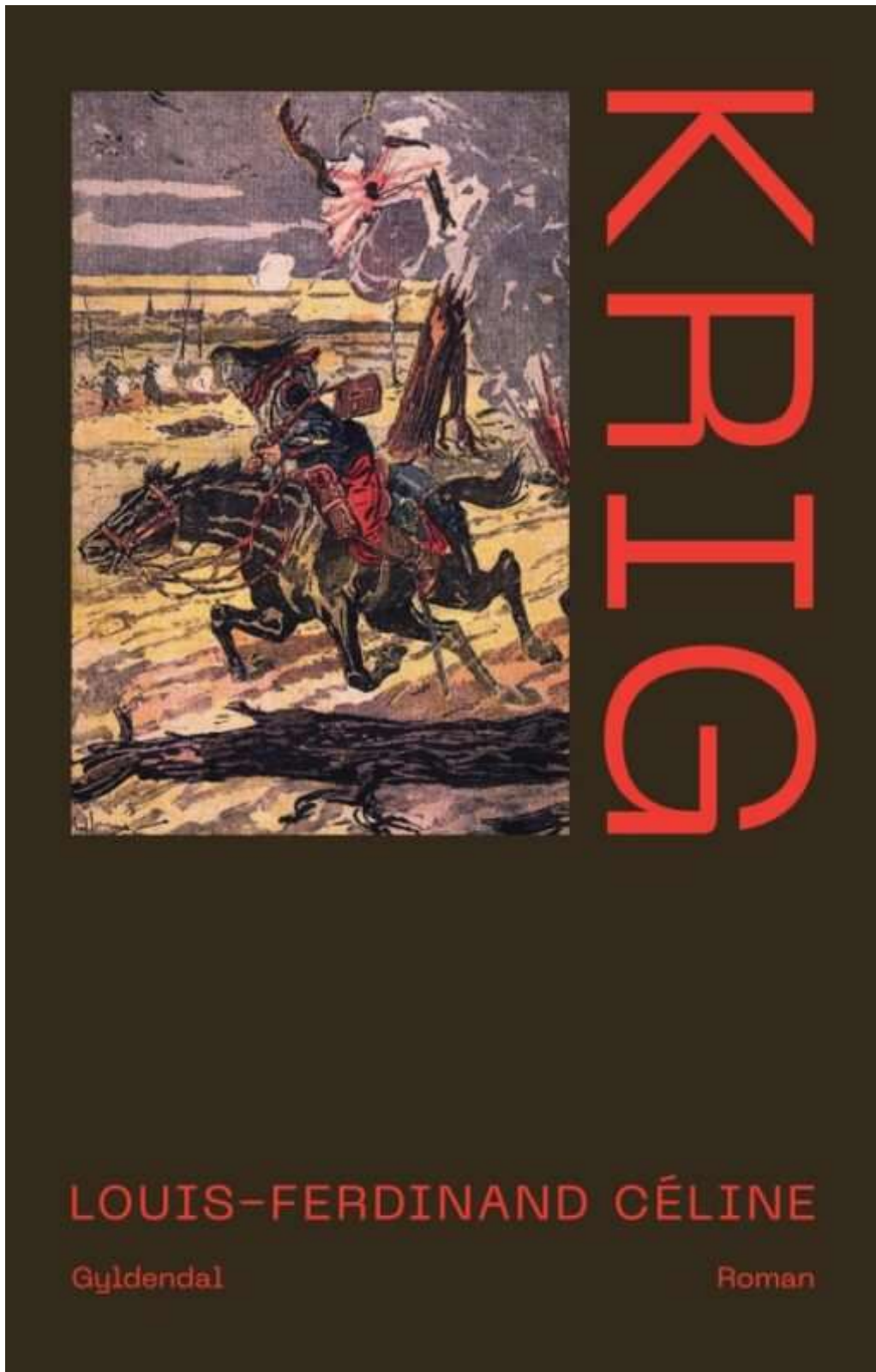
“Krig” udkom først sidste år på fransk, hvor den skabte ravage. Den er formentlig skrevet engang i 1933-34, før Céline i 1937 udgav deciderede antisemitiske pamfletter

Hans kammerat Cascade, der har givet sig selv orlov fra fronten ved at skyde sig selv i foden, er alfons for sin kone, den smukke Angéle, der tjener gode penge på at afpresse sine kunder. Alle kneb gælder. Hovedpersonen og Cascade gør også sit bedste for at overleve. De slæber sig med mellemrum ud i byen under stærke smerter, der dog ikke forhindrer dem i at nedgøre de kvinder – ”mær” og ”klam sæk lort” – de møder på deres vej.

Cascades selvbestaltede orlov indhenter ham dog på et tidspunkt. Angéle har vist spillet en rolle. Ingen skylder nogen noget. Han dømmes som desertør og bliver henrettet, hvilket dog ikke ryster hovedpersonen synderligt. ”Jeg skænkede alligevel knægten Cascade en lille tanke, og derefter vendte jeg mig om, og den lille tanke var der ikke længere. Alt i nuet handlede om Angéle, alt for hendes røv. Dér var frelsen.”

Han overlever og får ovenikøbet en medalje for heltemod ved fronten. Han kan slet ikke tage det alvorligt. Hans familie, som han i forvejen har det meget anstrengt med, er derimod begejstrede. ”Min far var som forvandlet. Jeg var pludselig blevet til noget ... min mor kneb en tåre og hendes stemme bævede. Det var til at brække sig over.”

Han ender med at stikke af til England. Men uden tro på noget som helst og uden retning. ”Det er trods alt enormt, livet, man farer vild overalt.”

Krig udkom først sidste år på fransk, hvor den skabte ravage. Den er formentlig skrevet engang i 1933-34, før Céline i 1937 udgav deciderede antisemitiske pamfletter, der endegyldigt kompromitterede ham. Siden har manuskriptet været væk, indtil det pludselig blev indleveret til den franske stat i 2019.

Det lukker dermed et hul i Célines autofiktive fortællinger, for i *Rejse til nattens ende* forlader vi krigen til fordel for beretninger om hovedpersonens rejser i Afrika. Her i *Krig* får vi historien om, hvordan rædslerne ved fronten sluttede for ham.

Første verdenskrig sprængte troen på mennesket og fremtiden i stumper og stykker. Aldrig var mennesker blevet slagtet så grufuldt og i så stort antal på så kort tid. Det var Helvedet, der åbnede sine porte og råbte menneskene i hovedet. Og Céline rapporterer filterløst fra krigshelvedets stinkende gab. Tomheden og den eksistentielle angst råder. Kærlighed? Ha! Patriotisme? Haha! Fremskridt? Hahaha! Her er ingen tro på, at noget kan blive bedre. Her er ingen tro på mennesket eller høje idealer.

Céline er på alle måder uanstændig og for meget. Han vælter foragtende og højt grinende alle pæne løgne om livet omkuld. Hos ham er der kun kynisk selvopretholdelsesdrift, illoyalitet, dyrisk liderlighed og død. Og enorm litterær virtuositet.

Læs også Gorm Rasmussens essay “Krigen set fra stjernerne” – om uovertrufne krigsreportager af den spanske forfatter Valle-Inclán [her](#).

angst

Første Verdenskrig

overlevelse

Bo Heimann

Bo Heimann, f. 1971, har som journalist og forfatter skrevet om eksistens, samfund og kultur i 25 år. Han er uddannet journalist fra DJH i 1997. Han er medstifter af Nordic Bildung. www.boheimann.com

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend